

**Η ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ
ΠΕΡΙ
ΤΩΝ ΑΙΘΙΟΠΩΝ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΙΘΙΟΠΙΑΣ**

ΥΠΟ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ Ν. ΣΙΜΩΤΑ

Η ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΙΘΙΟΠΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΙΘΙΟΠΙΑΣ

ΥΠΟ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ Ν. ΣΙΜΩΤΑ

Όμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην γίνεται πολλάκις λόγος περὶ τῶν Αἰθιόπων καὶ τῆς χώρας αὐτῶν Αἰθιοπίας, παρ' ὅτι δὲν διευκρινίζονται πλήρως ἢ προέλευσις καὶ ἡ καταγωγή τῶν Αἰθιόπων καὶ οἱ ἀπαρχαὶ τῶν σχέσεων καὶ ἐπαφῶν μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν Ἑβραίων, τοῦ σημαντικότερου λαοῦ τῆς ἱερᾶς ταύτης Βίβλου. Ἐν αὐτῇ ἀπαντοῦν πλείστοι ὅσοι χρήσιμοι πληροφορίαι, ἀναφερόμεναι εἰς τὰς συνθήκας ζωῆς τῶν δύο τούτων ἀρχαίων βιβλικῶν λαῶν καὶ εἰς τὰς μεταξὺ των σχέσεις. Ἐν δὲ τῇ Καινῇ Διαθήκῃ γίνεται λόγος περὶ τινος Αἰθίοπος, εὐνούχου, ἀνωτέρου ἀξιωματοῦχου εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Κανδάκης, τῆς βασιλείσης τῶν Αἰθιόπων¹. Καὶ θυλεῖται γενικῶς καὶ ἀορίστως, ὅτι αἱ ἀπαρχαὶ τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος σχέσεων καὶ ἐπαφῶν ἀνάγονται εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ ὀνομαστοῦ διὰ τὴν σοφίαν του Ἰσραηλίτου βασιλέως Σολομῶντος (966-926 π.Χ.) καὶ τῆς περιβοήτου συγχρόνου του βασιλείσης τοῦ Σαβᾶ. Βραδύτερον εἰς τὰ στοιχεῖα ταῦτα προσετέθησαν καὶ ἄλλα τινά, ἑλληνιστικοῦ κυρίως πολιτισμοῦ².

---

1. «Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ Αἰθίοψ εὐνούχος, δυνάστης Κανδάκης, τῆς βασιλείσης Αἰθιόπων» (Πράξ. 8, 27).

2. Εἶναι ἄξιον προσοχῆς, ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ τὸ ὅτι εἰς τοὺς αἰθιοπικοὺς χριστιανικοὺς κύκλους τοῦ ΙΔ' αἰῶνος ἐκυκλοφορεῖτο εὐρέως μία ἀρχαία ἰουδαϊκὴ λαϊκὴ παράδοσις, εἰς τὴν ὅποιαν ἐγένετο λόγος περὶ τῶν Ἀβησσυνῶν ἀπογόνων τοῦ Σολομῶντος, τῶν προελθόντων ἐκ τῶν ὑποτιθεμένων σχέσεων τούτου μετὰ τῆς βασιλείσης τοῦ Σαβᾶ (βλ. καὶ Walter Dietrich, Ἡ πρώτη περίοδος τῆς Βασιλείας στὸν βιβλικὸ Ἰσραὴλ – 10ς αἰ. π.Χ., Μετάφρασις – Ἐπιμέλεια Ἰωάννου Χ. Μουρτζίου, Θεσσαλονίκη 2004, σελ. 23 ἐξ.).

Πρωτοβουλίαν εἰς τὴν σύναψιν τῶν οἰωνδήποτε τούτων σχέσεων μεταξὺ τῶν ἐν λόγῳ δύο λαῶν φαίνεται ὅτι εἶχον λάβει ἔνωρις οἱ Ἑβραῖοι καὶ δὴ οἱ κατοικοῦντες εἰς τὰς δύο ὄχθες τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, ἀπὸ ὅπου εἶχον ἔλθει οὗτοι εἰς τὴν Αἰθιοπίαν καὶ ἐγκατεστάθησαν ἐκεῖ. Εἶναι, ἐξ ἄλλου, γενικῶς γνωστόν, ὅτι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Βαβυλωνίου αἰχμαλωσίας (586 ἐξ. π. Χ.) διεισέδυσαν Ἑβραῖοι μετανάσαι εἰς τὴν Αἰθιοπίαν καί, ἐγκατασταθέντες ἐν ἀνέσει αὐτόθι, ἀνέπτυξαν ἐν συνεχείᾳ ποικίλας ἐμπορικὰς καὶ ἄλλας, ἀξίας λόγου, δραστηριότητας³.

Εἰς τὴν βραχείας ἐκτάσεως ἐρευνητικὴν αὐτὴν ἐργασίαν θὰ ἐπισημανθοῦν καὶ δι' ὀλίγων θὰ σχολιασθοῦν αἱ κυριώτεραι βιβλικά καὶ δὴ παλαιοδιαθηκικά ἀναφοραὶ ἐπὶ τοῦ ἀπασχολοῦντος ἡμᾶς θέματος. Ἐνδείκνυται δὲ νὰ σημειωθῇ ἐνταῦθα, ὅτι διὰ τὸ ἑβραϊκὸν κείμενον τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, χρησιμοποιεῖται τὸ ἔγκριτον «Biblia Hebraica Stuttgartensia», ἐκδ. K. Elliger – W. Rudolph, Stuttgart ⁵(1997), καὶ διὰ τὸ κείμενον τῶν Ἑβδομήκοντα (Ο΄) τὸ ἐπίσης ἔγκριτον «Septuaginta, id est Vetus Testamentum Graecae juxta LXX Interpreters», ἐκδ. S. Rahlfs, Stuttgart ⁸(1965). Χρησιμοποιεῖται δὲ γενικῶς διὰ τὴν παροῦσαν ἔρευναν καὶ τὸ πολῦτιμον ἔργον τῶν Hatch, E. – Redpath, H. – A., A Concordance to the Septuagint and the other Greek Versions of the Old Testament, Graz 1975.

* * *

Ἦδη ἐξ ἀρχῆς δέον νὰ ἐπισημανθῇ ὅτι ἡ Αἰθιοπία, ἡ ὀλίγον μόνον γνωστὴ ἀλλ' ἀρκούντως συμπαθῆς ἀφρικανικὴ αὐτὴ χώρα, μνημονεύεται εἰς τὸ πρῶτον μόνις βιβλίον τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τὴν Γένεσιν, ὡς περικυκλουμένη ἀπὸ τὸν μέγαν ποταμὸν Γηῶν, ὁ ὁποῖος διέρεε τὴν πρωτογενῆ αὐτὴν χώραν⁴.

Εἰς τὸ βιβλίον τῶν Ἀριθμῶν ἀναφέρεται ὅτι οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Μωϋσεως, Ἀαρὼν καὶ Μαριάμ, τὸν ἐπέκρινον διὰ τὸν γάμον, τὸν ὁποῖον εἶχε

3. Βλ. καὶ B. Reicke, Athiopien, ἐν «Biblich – Historisches Handwörterbuch», I, Göttingen 1962, στήλ. 147 ἐξ.

4. «Καὶ ὄνομα τῶ ποταμῶ τῶ δευτέρῳ Γηῶν· οὗτος ὁ κυκλῶν πᾶσαν τὴν γῆν Αἰθιοπίας» (Γέν. 2, 13). Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἰδιότυπος αὐτὴ χώρα ὀνομάζεται εἰς τὸ ἑβραϊκὸν κείμενον Χούς (Hush) καὶ οἱ κάτοικοι αὐτῆς Χουσίται, ὡς ἀπόγονοι τοῦ Χούς, τοῦ πρεσβυτέρου υἱοῦ τοῦ Χάμ («Αὐταὶ δὲ αἱ γενεαὶ τῶν υἱῶν Νῶε, Σὴμ, Χάμ, Ἰάφεθ... υἱοὶ δὲ Χάμ· Χούς καὶ Μεσραΐμ» (Γέν. 10, 1, 6).

συνάφει οὗτος μετ' Αἰθιοπίσσης γυναικός, καίτοι οὐδὸλως ἐπρόκειτο ἐνταῦθα περὶ παρανόμου ἢ δευτέρου γάμου⁵. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐπρόκειτο περὶ τῆς ἐπισήμου, οὕτως εἰπεῖν, συζύγου του, τῆς Σεπφώρας, τὴν ὁποίαν, συμφώνως καὶ πρὸς τὰ ἐν Ἐξ. 2, 21⁶, εἶχε νομίμως νυμφευθῆ ὁ ἐμπερίστατος τότε Μωϋσῆς, ὅτε διέμενε προσωρινῶς εἰς τὴν χώραν τῆς Μαδιάμ⁷.

Εἰς τὸ Β' βιβλίον τῶν Παραλειπομένων ἀναφέρεται ὅτι κατὰ τὸ πέμπτον ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Ροβοάμ (926-915 π.Χ.), υἱοῦ τοῦ Σολομῶντος καὶ βασιλέως τοῦ Ἰούδα, ἐξεστράτευσεν ὁ βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου Σουσακίμ (945-924 π.Χ.) κατὰ τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰούδα καὶ κυρίως κατὰ τῆς Ἱερουσαλήμ, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ εἰσέβαλε μὲ ἰσχυρὰς στρατιωτικὰς δυνάμεις, ἀποτελουμένας ἀπὸ Λίβυας, Σουκίτας καὶ Αἰθίοπας⁸.

Εἰς τὸ αὐτὸ βιβλίον τῶν Παραλειπομένων ἐμφανίζονται οἱ Αἰθίοπες συμμαχοῦντες καὶ πρὸς ἐχθροὺς τοῦ βασιλέως τοῦ Ἰούδα Ἰωράμ (849-842 ο.Χ.) οἱ ὅποιοι ἐπολέμησαν ἐναντίον του καὶ ἐκυρίευσαν τὴν χώραν του⁹. Προηγουμένως γίνεται λόγος περὶ μιᾶς ἐκστρατείας τῶν Αἰθιοπῶν, ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Ζαρέ, μὲ ἰσχυρὰν στρατιωτικὴν δύναμιν, ἐναντίον τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰούδα, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ βασιλέως Ἀσά (913- 873 π.Χ.). Ὁ τελευταῖος οὗτος ἐπεκαλέσθη τὴν θεῖαν βοήθειαν, ἣ ὁποία καὶ παρεσχέθη δαυμιλῶς εἰς αὐτόν, καὶ τοιουτοτρόπως ἀντεμετω-

5. «Καὶ ἐλάλησε Μαριάμ καὶ Ἀαρὼν κατὰ Μωϋσῆ, ἔνεκεν τῆς γυναικὸς τῆς Αἰθιοπίσσης, ἣν ἔλαβε Μωϋσῆς, ὅτι γυναῖκα Αἰθιοπίσσαν ἔλαβεν» (Αριθμ. 12, 1).

6. «Κατωκίσθη δὲ Μωϋσῆς παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ καὶ ἐξέδοτο Σαπφώραν τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Μωϋσῆ γυναικα· ἐν γαστρὶ δὲ λαβοῦσα ἡ γυνὴ ἔτεκεν υἱόν, καὶ ἐπανόμασε Μωϋσῆς τὸ ὄνομα αὐτοῦ Γηρσάμ λέγων ὅτι πάροικός εἰμι ἐν γῆ ἄλλοτριᾷ». Βλ. καὶ M. Noth, Das Zweite Buch Mose, Exodos, Göttingen 1959, σελ. 23 ἔξ. (Das Alte Testament Deutsch).

7. Βλ. καὶ ἐν «La Sainte Bible Traduite en Français sous la Direction de l' École Biblique de Jérusalem», Paris 1961, σελ. 150.

8. «Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἔτει τῷ πέμπτῳ τῆς βασιλείας Ροβοάμ ἀνέβη Σουσακίμ βασιλεὺς Αἰγύπτου ἐπὶ Ἱερουσαλήμ, ὅτι ἤμαρτον ἐναντίον Κυρίου ἐν χιλίοις καὶ διακοσίοις ἄρμασι καὶ ἐξήκοντα χιλιάσιν ἵππων, καὶ οὐκ ἦν ἀριθμὸς τοῦ πλήθους τοῦ ἐλθόντος μετ' αὐτοῦ ἐξ Αἰγύπτου, Λίβυες, τραυλοδῦται καὶ Αἰθίοπες· καὶ κατεκράτησαν τῶν πόλεων τῶν ὀχυρῶν, αἱ ἦσαν ἐν Ἰούδα καὶ ἦλθεν εἰς Ἱερουσαλήμ» (Β' Παρ. 12, 2-4).

9. «Καὶ ἐπήγειρε Κύριος ἐπὶ Ἰωράμ τοὺς ἄλλοφύλους καὶ τοὺς Ἄραβας καὶ τοὺς ὁμόρους τῶν Αἰθιοπῶν καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ Ἰούδαν καὶ κατεδυνάστευσαν καὶ ἀπέστρεψαν πᾶσαν τὴν ἀποσκευήν, ἣν εὗρον ἐν οἰκίᾳ τοῦ βασιλέως» (Β' Παρ. 21, 16-17).

πίσθησαν οἱ Αἰθίοπες μὲ μίαν ἐπιτυχῆ κυρίως ἀπόκρουσιν, πληγέντες σοβαρῶς καὶ τραπέντες τελικῶς εἰς φυγὴν¹⁰.

Εἰς τὸ δευτεροκανονικὸν βιβλίον τῆς Ἰουδεῖθ γίνεται λόγος περὶ διαφόρων πόλεων καὶ περιοχῶν τῆς Δυτικῆς Ἀσίας, αἱ ὁποῖαι ἤγγιζον τὰ ὄρια τῆς Αἰθιοπίας καὶ τοιουτοτρόπως ἡ τελευταία αὕτη χώρα ἤρχετο εἰς ἐπαφὴν καὶ συνώρευε πρὸς τὴν χώραν τοῦ Ἰσραήλ¹¹.

Εἰς τὸ βιβλίον τῆς Ἑσθῆρ τὸ ἑβραϊκὸν ἔθνος παρουσιάζεται ὅτι ἔχει εὐρύτατα ἐξαπλωθῆ ἀπὸ τῶν Ἰνδιῶν μέχρι τῆς Αἰθιοπίας καὶ ὅτι ὁ Ἰσραήλ καὶ ἡ Αἰθιοπία ἔχουν συνάψει καὶ ἀξιολόγους σχέσεις μεταξύ των¹².

Εἰς τὸ δημοφιλὲς καὶ σοφιολογικὸν βιβλίον τοῦ Ἰώβ, ὅπου περιγράφεται, κατὰ θαυμάσιον τρόπον, ἡ ἀξία τῆς σοφίας τοῦ Θεοῦ, λέγεται μετὰ τῶν ἄλλων, καὶ τὸ ὅτι ἡ ἀληθινὴ καὶ πραγματικὴ σοφία δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ συγκριθοῦν οὔτε πρὸς τὸ αἰθιοπικὸν τοπάξιον, πρὸς τὸν πολῦ τιμον, δηλαδὴ, αὐτὸν λίθον τῆς Αἰθιοπίας¹³.

Ἐξ ἄλλου, ὁ ψαλμωδὸς τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, θέλων νὰ προβάλῃ καὶ νὰ τιμήσῃ πρεπόντως τὴν Σιών, τὴν μεγάλην Ἱερουσαλήμ, ὡς πατρίδα καὶ κοιτίδα ὄλων τῶν λαῶν, οἱ ὁποῖοι θὰ ἐπιστρέψουν καὶ θὰ ἐγκατασταθοῦν εἰς αὐτήν, ἀναφέρεται προφητικῶς εἰς τὴν Αἴγυπτον, τὴν Βαβυλῶνα καὶ εἰς τὴν χώραν τῶν Φιλιστῶν εἰς τὴν Τύρον καὶ εἰς τὴν Αἰθιοπίαν¹⁴. Ἐγκωμιάζεται δὲ καὶ ἐξυμνεῖται ὑπ' αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ, διότι θὰ κύψουν ἐνώπιον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν των, τεταπεινωμέ-

10. «Καὶ ἐξῆλθεν ἐπ' αὐτοὺς Ζαρεὶ ὁ Αἰθίοψ ἐν δυνάμει... καὶ ἐξῆλθεν Ἀσὰ εἰς συνάντησιν αὐτῷ καὶ παρετάξατο πόλεμον... καὶ ἐπάταξε Κύριος τοὺς Αἰθίοπας ἐναντίον Ἰούδα καὶ ἔφυγον οἱ Αἰθίοπες» (Β' Παρ. 14, 8-12).

11. «Καὶ πᾶσαν τὴν γῆν Γεσέμ, ἕως τοῦ ἐλθεῖν ἐπάνω Πάνεως καὶ Μέμφεως καὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν Αἴγυπτον, ἕως τοῦ ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ὄρια τῆς Αἰθιοπίας» (Ἰουδ. 1, 9-10).

12. «Ἐκλήθησαν δὲ οἱ γραμματεῖς ἐν τῷ πρώτῳ μηνί, ὃς ἐστὶ Νισάν... καὶ ἐγράφη τοῖς Ἰουδαίοις ὅσα ἐνετείλατο τοῖς οἰκονόμοις καὶ τοῖς ἄρχουσι τῶν σατραπῶν, ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς ἕως τῆς Αἰθιοπίας, ἑκατὸν εἰκοσιεπτὰ σατραπείας» (Ἑσθ. 8, 9). Πρόσφορον ἀνάλυσιν τοῦ βιβλικοῦ τούτου χωρίου βλ. εἰς Η. Β. Οἰκονόμου, Τὸ βιβλίον τῆς Ἑσθῆρ, Φιλολογικὴ, Ἱστορικὴ καὶ Θεολογικὴ προβληματολογία καὶ ὑπομνημάτισις, Ἀθῆναι 1967, σελ. 132 ἐξ.

13. «Οὐκ ἰσωθήσεται τοπάξιον Αἰθιοπίας, χρυσιῶ καθαρῷ οὐ συμβασταχθήσεται» (Ἰώβ 28, 19).

14. «Μνηστήσομαι Ραὰβ καὶ Βαβυλῶνος τοῖς γινώσκουσί με· καὶ ἰδοὺ ἀλλόφυλοι καὶ Τύρος καὶ λαὸς Αἰθιοπῶν, οὗτοι ἐγενήθησαν ἐκεῖ» (Ψαλμ. 86 [87], 4).

νοι καὶ προσκυνοῦντες, ἄλλοι ἠγεμόνες τῆς Ἀνατολῆς, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ Αἰθίοπες¹⁵.

Ὁ ψαλμωδός, ἐπικαλούμενος περαιτέρω τὴν θείαν βοήθειαν ὑπὲρ τοῦ κατεπιτοημένου λαοῦ του, ἀναφέρεται εἰς τὸ θαυμαστὸν γεγονός, ὅτι ὁ Γιαχβέ, ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραήλ, συνέτριψε τὴν κεφαλὴν τοῦ Λευιάθαν, τοῦ γνωστοῦ καὶ ἀπαισίου ἐκείνου δράκοντος, τοῦ διαβιοῦντος εἰς τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ Νείλου, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ὡς τροφήν εἰς τὰ ἄγρια θηρία τῆς ἐρήμου¹⁶. Ἐνταῦθα ὁ ἐξολοθρευθεὶς τρομερὸς οὗτος δράκων συμβολίζει τὸν Φαραῶ τῆς Αἰγύπτου, ὅπως ἀναφέρεται καὶ εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Ἰεζεκιήλ¹⁷. Εἰς ἓνα δὲ ὕμνον πρὸς τὸν Θεόν, λέγει ὁ Ἑβραῖος ψαλμωδός προφητικῶς καί, ὅπως σήμερον, χαίρων, ὅτι θὰ ἔλθουν πρέσβεις ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, ἀκόμη δὲ καὶ ἀπὸ τὴν μακρινὴν Αἰθιοπίαν, φέροντες βαρύτιμα δῶρα, διὰ νὰ τιμήσουν καὶ δοξάσουν τὸν Κύριον¹⁸.

Ὁ μεγαλοφωνότατος προφήτης Ἡσαΐας βλέπει μὲ θλιψὴν καὶ ἀπαισιοδοξίαν τὴν χώραν τῆς Αἰθιοπίας μὲ τὰ ταχύπλοα σκάφη της, διαβλέπων δὲ καὶ τὸ ζοφερὸν καὶ ὀλέθριον μέλλον της, ἐξαγγέλλει συμφορὰς κατ' αὐτῆς¹⁹. Κατὰ τὸν προφήτην αὐτὸν δὲν θὰ βραδύνη νὰ ἔλθῃ ἡ ἡμέρα, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἐνδιαφερθῇ ὁ Κύριος νὰ ἀπλώσῃ τὴν χεῖρά του, προκειμένου νὰ προστατεύσῃ τὸ «ὑπόλοιπον» τοῦ ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ ἀπὸ τὴν ἐναντίον του δρᾶσιν ὠρισμένων χωρῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἡ Αἰθιοπία²⁰.

15. «Ἐνώπιον αὐτοῦ προπεσοῦνται Αἰθίοπες, καὶ οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ χοῦν λείξουσιν» (Ψαλμ. 71[72], 9).

16. «Σὺ συνέπλασας τὴν κεφαλὴν τοῦ δράκοντος, ἔδωκας αὐτὸν βρῶμα λαοῖς τοῖς Αἰθίοψιν» (Ψαλμ. 73 [74], 14).

17. «Ἴδου ἐγὼ ἐπὶ Φαραῶ, τὸν δράκοντα τὸν Μέγαν, τὸν ἐγκαθήμενον ἐν μέσῳ ποταμῶν αὐτοῦ, τὸν λέγοντα· ἐμοὶ εἰσὶν οἱ ποταμοί, καὶ ἐγὼ ἐποίησα αὐτούς» (Ἰεζ. 29, 3). Βλ. καὶ Ἰ. Γιαννακοπούλου, Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη κατὰ τοὺς Ο΄, Κείμενον – Ἑρμηνευτικὴ Παράφρασις – Εἰσαγωγή – Σχόλια, τόμος 24ος, Οἱ Ψαλμοί, Ἀθήναι 1965, σελ. 348.

18. «Ἦξουσι πρέσβεις ἐξ Αἰγύπτου, Αἰθιοπία προφθάσει χεῖρα αὐτῆς τῷ Θεῷ» (Ψαλμ. 67 [68], 32).

19. «Οὐαὶ γῆς πλοίων πτέρυγες ἐπέκεινα ποταμῶν Αἰθιοπίας» (Ἡσ. 18, 1). Τὸ ἑβραϊκὸν κείμενον, τὸ ὁποῖον ἔχει ἐνταῦθα «ἀλλοίμονον εἰς τὴν χώραν μὲ τὰ ταχύπλοα σκάφη, τὴν Αἰθιοπίαν», εἶναι ἐπίσης δυσχερὲς καὶ ἐλάχιστα μόνον σαφέστερον τοῦ ἀντιστοίχου κειμένου τῶν Ο΄.

20. «Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ προσθήσει Κύριος τοῦ δεδεῖξαι τὴν χεῖρα αὐτοῦ τοῦ ζηλωσῆαι τὸ καταλειφθῆν ὑπόλοιπον τοῦ λαοῦ, ὃ ἂν καταληφθῇ ἀπὸ τῶν Ἀσσυρίων καὶ ἀπὸ Αἰγύπτου καὶ Βαβυλωνίας καὶ Αἰθιοπίας καὶ ἀπὸ Ἐλαμιτῶν καὶ ἀπὸ ἡλίου ἀνατολῶν καὶ ἐξ Ἀραβίας» (Ἡσ. 11, 11).

Ἄλλὰ καὶ κατὰ συμβολικὸν τρόπον στρέφεται ὁ Ἡσαΐας ἐναντίον τῶν Αἰγυπτίων καὶ τῶν Αἰθιοπῶν, τοὺς ὁποίους βλέπει οὗτος νὰ ὀδηγοῦνται ὑπὸ τῶν Ἀσσυρίων εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν²¹.

Εἰς ἓν ἄλλο δὲ σημεῖον τοῦ βιβλίου του ἀναφέρεται ὁ Ἡσαΐας καὶ εἰς τὴν λῆαν ἐνδιαφέρουσαν πληροφορίαν, καθ' ἣν ὁ βασιλεὺς τῆς Αἰθιοπίας Θερακά²² ἐξεστράτευσεν ἐναντίον τῶν Ἀσσυρίων²³, καὶ ὁμιλεῖ περὶ ὑποταγῆς τῆς Αἰθιοπίας εἰς τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν ἰσραηλιτικόν²⁴. Ἐξ ἄλλου, ὁμιλεῖ καὶ περὶ τῆς ἰδιαιτέρας ἀγάπης τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν Ἰσραήλ, ὡς θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἀποδειχθῇ τοῦτο ἀπὸ τὴν ἀνταλλαγὴν τῆς Αἰγύπτου, τῆς Αἰθιοπίας καὶ τῆς Σοήνης δι' αὐτοῦ²⁵.

Ὁ προφήτης Ἰερεμίας, παρουσιάζων τὴν ἐν Ἱερουσαλήμ ἀπαράδεκτον ἠθικὴν καὶ κοινωνικὴν κατάστασιν τῆς ἐποχῆς του, αἰσθάνεται ἀπογοήτευσιν δι' αὐτήν, ἐφ' ὅσον μάλιστα διαπιστώνει, ἐπὶ πλεον, ὅτι δὲν ἐκδηλοῦται ὑπὸ τοῦ ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ ἔστω καὶ μία ἀπλῆ διάθεσις μεταμελείας του²⁶. Ὅτε δὲ ἐκινδύνευσεν ὁ ἐν λόγῳ προφήτης, ριφθεὶς εἰς λάκκον, διεσώθη ὑπὸ τινος Αἰθίοπος, ὀνόματι Ἀβδεμέλεχ, ἀξιωμα-

21. «Καὶ εἶπε Κύριος· ὃν τρόπον πεπόρευται Ἡσαΐας ὁ παῖς μου γυμνὸς καὶ ἀνυπόδετος τρία ἔτη, τρία ἔτη, ἔσται εἰς σημεῖα καὶ τέρατα τοῖς Αἰγυπτίοις καὶ Αἰθίοψιν, ὅτι οὕτως ἄξει βασιλεὺς Ἀσσυρίων τὴν αἰχμαλωσίαν Αἰγύπτου καὶ Αἰθιοπῶν... καὶ αἰσχυνθήσονται ἠτηθέντες οἱ Αἰγύπτιοι ἐπὶ τοῖς Αἰθίοψιν, ἐφ' οἷς ἦσαν πεποιθότες οἱ Αἰγύπτιοι» (Ἡσ. 20, 3-5).

22. Βλ. D. Guthe, *Daw Buch Jesaja*, ἐν E. Kautzsch – A. Bertholet, *die Hielige Schrift des Alten Testments*, Erste Band, Darmstadt 1971 (Ἀνατύπωσις ἐκ τῆς τετάρτης ἐκδόσεως τοῦ 1992), σελ. 650.

23. «Ὅτῳ λέγει Κύριος Σαβαώθ· ἐκοπίασεν Αἴγυπτος καὶ ἐμπορία Αἰθιοπῶν καὶ οἱ Σεβωεῖμ, ἄνδρες ὑψηλοὶ ἐπὶ σέ διαβήσονται καὶ σοὶ ἔσονται καὶ ὀπίσω σου ἀκολουθήσουσι δεδεμένοι χειροπαῖδες, καὶ διαβήσονται πρὸς σέ» (Ἡσ. 45, 14).

24. «Καὶ ἤκουσε βασιλεὺς Ἀσσυρίων, ὅτι ἐξῆλθε Θερακά βασιλεὺς Αἰθιοπῶν πολιορκῆσαι αὐτόν» (Ἡσ. 37, 8-9).

25. «Ὅτι ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς σου, ὁ ἅγιος τοῦ Ἰσραήλ, ὁ σῶζων σε· ἐποίησα ἀλλαγμὰ σου Αἴγυπτον καὶ Αἰθιοπίαν καὶ Σοήνην ὑπὲρ σου» (Ἡσ. 43, 3). Περὶ τῆς Σοήνης, διὰ τῆς ὁποίας δηλοῦται ἐνταῦθα μία περιοχὴ, ἴσως, τῆς Ἀφρικῆς, νοτιῶς τῆς Αἰγύπτου, βλ. K. Elliger, *Jesaja II*, XI, 4, ἐν *Biblischer Kommentar, Altes Tetament*, Neukirchedn, 1973, σελ. 297-298.

26. «Εἰ ἀλλάξεται Αἰθίοψ τὸ δέρμα αὐτοῦ καὶ πάρδαλις τὰ ποικίλματα αὐτῆς, καὶ ὑμεῖς δυνήσεσθε εὐ ποιῆσαι μεμαθηκότες τὰ κακά» (Ἱερ. 13, 23).

τούχου εἰς τὰ βασιλικά ἀνάκτορα²⁷. Καὶ ἀναφέρεται ὅτι μετὰ τὴν διάσωσιν τοῦ Ἱερεμίου, ὁ Θεὸς ἀπέστειλε τὸν προφήτην τοῦτον πρὸς τὸν Ἀβδεμέλεχ τὸν Αἰθίοπα, προκειμένου νὰ διαμηνύσῃ πρὸς αὐτὸν, ὅτι θὰ διασωθῆ ὁὗτος μετὰ τὸν πόλεμον, ὁ ὁποῖος πρόκειται νὰ ἐγκραγῆ²⁸. Ἐξ ἄλλου, ὁ Ἱερεμίας βλέπει τοὺς Αἰθίοπας καὶ ὡς ὄργανα τιμωρίας, ἐπίσης, τῶν Αἰγυπτίων καὶ ἥττης αὐτῶν²⁹.

Ἀλλὰ καὶ ἕτερος σπουδαῖος καὶ μείζων Ἑβραῖος προφήτης, ὁ Ἴεζεκιήλ, ἀπαγγέλλει δυσάρεστον προφητείαν κατὰ τῆς Αἰγύπτου³⁰, ὡς ἐπίσης καὶ κατὰ τῶν Αἰθίοπων³¹. Εἰς μίαν ἐκστρατείαν τοῦ Ἰσραὴλ κατὰ τῆς Αἰθιοπίας (καὶ ἄλλων τινῶν ἀκόμη χωρῶν), θὰ ἐπιτρέψῃ ὁ Γιαχβέ, ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, τὴν καταστροφὴν γειτονικῶν χωρῶν, καθ' ἃ λέγει ὁ Ἴεζεκιήλ³², θὰ κατατρομάξῃ δὲ εἰδικῶς τὴν Αἰθιοπίαν, ἣ ὁποία, παραδόξως, ἐφησυχάζει, οὐδὲ ὁλως ἀνησυχοῦσα, ἀκόμη καὶ ὅταν βλέπῃ τὸν

27. «Καὶ ἤκουσεν Ἀβδεμέλεχ ὁ Αἰθίοψ, καὶ αὐτὸς ἐν οἰκίᾳ τοῦ βασιλέως, ὅτι ἔδωκαν Ἱερεμίαν εἰς τὸν λάκκον· καὶ ὁ βασιλεὺς ἦν ἐν τῇ αὐλῇ Βενιαμίν. Καὶ ἐξῆλθε πρὸς αὐτὸν καὶ ἐλάλησε πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ εἶπεν· ἐπονηρεύσω ἃ ἐποίησας τοῦ ἀποκτείνειν τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ἀπὸ προσώπου τοῦ λιμοῦ, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἔτι ἄρτοι ἐν τῇ πόλει, καὶ ἐντείλατο ὁ βασιλεὺς τῷ Ἀβδεμέλεχ λέγων· λαβὲ εἰς τὰς χεῖράς σου ἐντεῦθεν τριάκοντα ἀνθρώπους καὶ ἀνάγαγε αὐτὸν ἐκ τοῦ λάκκου, ἵνα μὴ ἀποθάνῃ. Καὶ ἔλαβεν Ἀβδεμέλεχ τοὺς ἀνθρώπους καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ βασιλέως τὴν ὑπόγειον καὶ ἔλαβεν ἐκεῖθεν παλαιὰ ράκη καὶ παλαιὰ σχοινία καὶ ἔρριψεν αὐτὰ πρὸς τὸν Ἱερεμίαν εἰς τὸν λάκκον καὶ εἶπεν· ταῦτα θεὸς ὑποκάτω τῶν σχοινίων· καὶ ἐποίησεν Ἱερεμίας οὕτως· καὶ εἰλκυσαν αὐτὸν τοῖς σχοινίοις καὶ ἀνήγαγον αὐτὸν ἐκ τοῦ λάκκου· καὶ ἐκάθισεν Ἱερεμίας ἐν τῇ αὐλῇ τῆς φυλακῆς» (Ἱερ. 45 [38], 7-13).

28. «Καὶ πρὸς Ἱερεμίαν ἐγένετο λόγος Κυρίου ἐν τῇ αὐλῇ τῆς φυλακῆς λέγων· πορεύου καὶ εἰπὲ πρὸς Ἀβδεμέλεχ τὸν Αἰθίοπα· οὕτως εἶπε Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ· ἰδοὺ ἐγὼ φέρω τοὺς λόγους μου ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην εἰς κακὰ καὶ οὐκ εἰς ἀγαθὰ καὶ ἀποσωσε ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καὶ οὐ μὴ δώσω σε εἰς χεῖράς τῶν ἀνθρώπων, ὧν οὐ φοβῆ ἀπὸ προσώπου αὐτῶν, ὅτι σώζων σώσω σε, καὶ ἐν ρομφαίᾳ οὐ μὴ πέσης. Καὶ ἔσται ἡ ψυχὴ σου εἰς εὐρημα, ὅτι ἐπεποιθείς, φησὶ Κύριος» (Ἱερ. 46 [39], 13-18).

29. «Ἐπίβητε ἐπὶ τοὺς ἵππους, παρασκευάσατε τὰ ἄρματα, ἐξέλθατε οἱ μαχηταὶ Αἰθίοπων καὶ Λίβυες καθωπλισμένοι ὄπλοις· καὶ Λυδοὶ ἀνάβητε, ἐντείνετε τόξον» (Ἱερ. 26 [46] 9-10).

30. «Διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σὲ καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ποταμούς σου καὶ δώσω γῆν Αἰγύπτου εἰς ἔρημον καὶ ρομφαίαν καὶ ἀπώλειαν ἀπὸ Μαγδώλου καὶ Σύνης καὶ ἔως ὄριων Αἰθίοπων» (Ἱεζ. 29, 10).

31. «Πέρσαι καὶ Αἰθίοπες καὶ Λίβυες, πάντες περικεφαλαίας καὶ πέλταις» (Ἱεζ. 38, 5).

32. «Καὶ ἤξει μάχαιρα ἐπ' Αἰγυπτίους καὶ ἔσται ταραχὴ ἐν τῇ Αἰθιοπίᾳ» (Ἱεζ. 30, 4).

σοβαρώτατον κίνδυνον, ὁ ὁποῖος πλησιάζει ἐξ Ἀνατολῶν εἰς τὴν περιοχὴν³³.

Εἰς τὸ πολλαπλῶς δυσχερὲς βιβλίον τοῦ Δανιήλ ἀναφέρεται ὅτι ὁ Ἄντιοχος Δ', ὁ Ἐπιφανὴς (175-164 π.Χ.), θὰ καθυποτάξῃ τοὺς Αἰθίοπας, ὁμοῦ μετὰ τῶν Λιβύων, εἰσβάλλων εἰς τὴν γῆν τοῦ Ἰσραήλ³⁴.

Ὁ ἐκ τῶν δώδεκα ἑλασσόνων Ἰσραηλιτῶν προφητῶν Ἀμῶς, στρεφόμενος μετ' αὐστηρότητος πρὸς τοὺς συμπατριώτας του, λέγει ὅτι δὲν τοὺς θεωρεῖ ἀνωτέρους καὶ καλυτέρους τῶν Αἰθιόπων καὶ μάλιστα προνομιούχους ἔναντι αὐτῶν³⁵.

Ὁ δὲ προφήτης Ναοὺμ, ἀναφερόμενος εἰς τὸ μέλλον τῆς μεγάλης Ἀσσυριακῆς πόλεως Νινευή, προβάλλει ὡς ὑπερασπιστὰς αὐτῆς, μεταξὺ τῶν ἄλλων, καὶ τοὺς Αἰθίοπας³⁶.

Δυσάρεστον καὶ ἀποτρόπαιον βλέπει καὶ ὁ Ἀββακούμ τὸ μέλλον τῶν Αἰθιόπων, οἱ ὁποῖοι θὰ καταληφθοῦν ἀπὸ φόβον καὶ τρόμον, κατόπιν θείας ἐπεμβάσεως καὶ θεοφανείας, ὅτε θὰ θριαμβεύσῃ ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραήλ³⁷. Καὶ ὁ Σοφονίας, αἰσιοδοξῶν διὰ τὸ μέλλον τῆς Ἱερουσαλήμ, προλέγει εὐχάριστα διὰ τὸ «εὐσεβὲς κατάλοιπον» τοῦ Ἰσραήλ, διαβεβαιῶν ὅτι πολλοὶ ξένοι, ἐκτὸς τοῦ Ἰσραήλ, θὰ προσέλθουν ἀπὸ τὴν Αἰθιοπίαν, τὴν μακρινὴν ἐκείνην χώραν, προκειμένου νὰ τιμήσουν μὲ προσφορὰς τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ³⁸. Ἄλλ' εἶναι ἄξιον πολλῆς προσοχῆς, ὅτι ὁ προφήτης οὗτος, στρεφόμενος κατὰ τῶν γειτονικῶν πρὸς τὸν Ἰσραήλ

33. «Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελεύσονται ἄγγελοι σπεύδοντες ἀφανίσαι τὴν Αἰθιοπίαν καὶ ἔσται ταραχὴ ἐν αὐτοῖς ἐν τῇ ἡμέρᾳ Αἰγύπτου, ὅτι ἰδοὺ ἦκει» (Ἰεζ. 30, 9).

34. «Καὶ ἐκτενεῖ τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν» (ἐνν. ὁ Ἄντιοχος), «καὶ γῆ Αἰγύπτου οὐκ ἔσται εἰς σωτηρίαν. Καὶ κυριεύσει ἐν τοῖς ἀποκρύφοις τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ ἀργύρου καὶ ἐν πᾶσιν ἐπιθυμητοῖς Αἰγύπτου καὶ Λιβύων καὶ Αἰθιόπων ἐν τοῖς ὄχυράμασι αὐτῶν» (Δαν. 11, 42-43). Βλ. καὶ Β. Βέλλα, Δανιήλ, Εἰσαγωγή - Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἑβραϊκοῦ καὶ ἀραμαϊκοῦ - Κείμενον τοῦ Θεοδοτίανου - Ἐρμηνεῖα, Ἀθήναι 1966, σελ. 168-169.

35. «Οὐχ ὡς υἱοὶ Αἰθιόπων ὑμεῖς ἐστε ἐμοί, υἱοὶ Ἰσραήλ; λέγει Κύριος» (Ἀμῶς 9, 7).

36. «Καὶ Αἰθιοπία ἢ ἰσχύς αὐτῆς καὶ Αἴγυπτος καὶ οὐκ ἔστι πέρας τῆς φυγῆς αὐτῆς καὶ Λίβυες ἐγένοντο βοθητοὶ αὐτῆς» (Ναοὺμ 3, 9).

37. «Σκηνώματα Αἰθιόπων ποιεθήσονται καὶ αἱ σκηναὶ γῆς Μαδιάμ» (Ἀββ. 3, 7).

38. «Ἐκ περῶτων ποταμῶν Αἰθιοπίας προσδέξομαι ἐν διεσπαρμένοις μου οἴσουσι θυσίας μοι» (Σοφ. 3, 10).

λαῶν, ἀπειλεῖ καὶ τοὺς Αἰθίοπας, ὅτι θὰ ἐξολοθρευθοῦν καὶ αὐτοὶ ἀπὸ τὸ ξίφος τοῦ Γιαχβέ³⁹.

* * *

Ἐκ τῆς διενεργηθείσης ὡς ἄνω ἐρεύνης καθίσταται ἐμφανῆς ἡ πρὸς ἀλλήλους στάσις Αἰθίοπων καὶ Ἑβραίων, ἡ ὁποία, εἷς τινὰς τουλάχιστον περιπτώσεις, δύναται νὰ θεωρῆται μᾶλλον ὡς ἐχθρική πρὸς ἀλλήλους. Οὕτως οἱ μὲν Αἰθίοπες, ἀναιτίως πολλάκις, ἠνώχλουν τοὺς Ἑβραίους, ἀλλ' οὗτοι ἀντεμετώπιζον ἐπιτυχῶς τοὺς ἐξ αὐτῶν κινδύνους, στηριζόμενοι πρωτίστως καὶ κυρίως εἰς τὴν θεῖαν ἐνίσχυσιν, καὶ τοιοῦτοτρόπως οἱ Αἰθίοπες δὲν καθίστανται ἱκανοὶ νὰ βλάψουν σοβαρῶς τὸν Ἰσραήλ.

Ὁ Φαραὼ τῆς Αἰγύπτου Σουσακίμ ἐξεστρέτευσεν ἐναντίον τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ βασιλείου τοῦ Ἰούδα καὶ εἰσέβαλεν εἰς τὴν πρωτεύουσαν Ἱερουσαλήμ, μὲ τὴν συμμαχίαν καὶ τῶν Αἰθίοπων, οἱ ὅποιοι ἐμφανίζονται ἐνίοτε συμμαχοῦντες πρὸς τοὺς ἐχθροὺς τῶν Ἰσραηλιτῶν.

Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ βασιλέως τοῦ Ἰούδα Ἀσά, οἱ Αἰθίοπες ἐπραγματοποίησαν μεγάλην ἐκστρατείαν ἐναντίον τοῦ Ἰουδαϊκοῦ βασιλείου, τὴν ὁποίαν οἱ Ἑβραῖοι κατόρθωσαν, τῇ βοήθειᾳ τοῦ Θεοῦ των, νὰ ἀποκρούσουν καὶ νὰ τρέψουν εἰς φυγὴν τοὺς Αἰθίοπας.

Ἐνας, τουλάχιστον, ἐκ τῶν ἐνδόξων βασιλέων τοῦ Ἰσραήλ ἐξυμνεῖται καὶ ἐγκωμιάζεται ἀορίστως, διότι θὰ κύψουν ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ θὰ τὸν προσκυνήσουν ἡγεμόνες τῆς Ἀνατολῆς, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ Αἰθίοπες.

Ὁ ψαλμωδὸς τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἐξυμνεῖ τὸν Γιαχβέ, τὸν μέγαν Θεὸν τοῦ Ἰσραήλ, διότι συνέτριψε τὸν φοβερὸν δράκοντα Λευιάθαν, τὸν συμβολίζοντα τὸν Φαραὼ τῆς Αἰγύπτου, καὶ προλέγει ὅτι θὰ προσέλθουν πρέσβεις ἀπὸ ξένης χώρας, κομίζοντες βαρῦτιμα δῶρα, ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὴν μακρινὴν Αἰθιοπίαν, διὰ νὰ προσκυνήσουν καὶ δοξάσουν τὸν Κύριον τῆς δόξης.

39. «Καὶ ὑμεῖς, Αἰθίοπες, τραυματῖαι ρομφαίας μου ἐστε». (Σοφ. 2, 12). Ἐνταῦθα τὸ μασωριτικὸν ἑβραϊκὸν κείμενον δὲν ὁμιλεῖ περὶ τῶν Αἰθίοπων ἀλλὰ περὶ τῶν Αἰγυπτίων (βλ. καὶ Β. Βέλλα, Ἰωνᾶς - Ναούμ - Ἀββακούμ - Σοφονίας, Εἰσαγωγή-Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἑβραϊκοῦ - Κείμενον τῶν Ο' - Σχόλια, Ἀθήναι 1949, σελ. 128). Σημειωτέον ὅτι ὑπὸ τὴν Αἰθιοπίαν δηλοῦται κυρίως ἢ νοτίως τῆς Αἰγύπτου χώρα (βλ. καὶ Β. Βέλλα, ἐνθ' ἀνωτέρω).

Κατὰ καιροὺς ἡ Αἰθιοπία, ὁμοῦ μετ' ἄλλων χωρῶν, ἀπέβαινε σοβαρὰ ἀπειλή διὰ τοὺς Ἰσραηλίτας, τοὺς ὁποίους, ὅμως, ἐπροστάτευεν ὁ Γιαχβέ. Ὁμιλῶν δὲ ὁ προφήτης Ἡσαΐας περὶ τῆς προστασίας αὐτῆς καὶ τῆς ἰδιαιτέρας ἀγάπης τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν περιούσιον λαόν του τὸν Ἰσραήλ, τονίζει ὅτι δὲν ἀνταλάσσει τοῦτον οὔτε πρὸς ὅλας μαζί τὰς χώρας Αἴγυπτον, Αἰθιοπίαν καὶ Σοήνην.

Ὁ προφήτης Ἰεζεκιήλ προφητεύει κατὰ τῆς Αἰθιοπίας, τὴν ὁποίαν ἀπειλεῖ μὲ σοβαρωτάτην καταστροφὴν καὶ ὄλεθρον, ἐνῶ αὐτὴ ἀμερίμνως ἐφησυχάζει.

Ἀποτρόπαιον, ζοφερόν καὶ ὀλέθριον προβλέπεται ὑπὸ τοῦ προφήτου Ἀββακούμ τὸ μέλλον τῶν Αἰθιόπων, οἱ ὅποιοι θὰ καταληφθοῦν ἀπὸ φόβον καὶ τρόμον, ὅταν θὰ θριαμβεύσῃ ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραήλ.

Ὁ προφήτης Σοφονίας, τέλος, ὁμιλεῖ μὲ αἰσιοδοξίαν διὰ τὸ μέλλον τοῦ «εὐσεβοῦς καταλοίπου» τοῦ Ἰσραήλ, τὸ ὁποῖον θὰ ἔλθουν ξένοι ἀπὸ τὴν μακρινὴν Αἰθιοπίαν, διὰ νὰ τιμήσουν. Παρὰ ταῦτα, ὅμως, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ προφήτου (τοῦ Σοφρονίου) ἀπειλοῦνται οἱ Αἰθίοπες, ὅτι θὰ «πέσουν» καὶ αὐτοὶ ἀπὸ τὸ ξίφος τοῦ Γιαχβέ καὶ θὰ ἐξολοθρευθοῦν.